Ч. 263. Львів, второк дня 24. листопада (7. грудня) 1909. Річник XIII.

Передплата
за »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
за цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
за чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублїв: з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублїв.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о $5^1/_2$ год. по полудни.
Редакция, адміністрация експедиция »Руслана« при ул. Оссоліньских ч. 11. (партеря (фронт від ул. уТхої). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. —
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймаю-ся по цїні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 іч від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

З табору Москвичів.

В таборі Москвичів мабуть вже завмерло всяке понятє етики і засади, що вільно а чого не вільно робити. В иншій партиї др. Дудикевич не загрів би після своїх подвигів місця ані одної хвилини, у наших Москвичів він голова фракциї, »Белерофонъ« (по словам „Прикарпатской Руси“) і „великанъ русскаго народа“ (по словам „Руси“). Дійшло до того, що навіть найблизші своюки покривдженого д-ра Дудикевичом чоловіка, і то на жаль, сьвященики, возять ся з ним по „собраніяхъ“ і в сей спосіб немовби одобрюють поганий вчинок свого „Белерофонта“. Дійшло до сего, що покривджений видав в „Галичанинѣ“ (ч. 249.) вітверте письмо до своїх шуринів п. з. „Memento в псру“ в якім перестерігає їх, щоби закинули з ним боротьбу, а специяльно радить „депутату о. Маркову, извѣстному изза его преданности къ маріявитизму“, щоби „не выражалъ сожалѣнія“ в некористь покривдженого, бо навіть найбільший ворог не посьміє докорювати єму в родиннім житю „въ такомъ звѣрскомъ отношенін“, яким поводив ся о. депутат у своїй власній хаті. Чи не гарна характеристика депутата Москвичів? Сумно, дуже сумно!.. Але у Москвичів вже завмерло всяке понятє етики тай засади, що вільно, а чого не вільно робити...

Ще до недавна удавали вони католиків та пятнували народне сторонництво за промахи одиниць, що часто з нашим сторонництвом не стояли в ніякій звязї... Нині, на зборах, аранжованих Дудикевичом, пропаґує ся явно не лише православіє, але й маріявітизм. А проводить таким зборам сьвященик, о. Гнатишак з Криниці, а в »Совѣтѣ« засїдають сьвященики о. Винницкий і Мащак... Чи туди дорога унїятским сьвященикам? Але у Москвичів нема відваги стануги отверто в обороні своїх кличів і тому »Прикарпатская Русь« в однім (47) числі зазначила, що др. Роман Алексевич „шутливымъ образомъ намекнулъ разъ о маріявитахъ“, а в кілька днів пізнійше додала, що др. Алексевич лише ставив на примір »русскому духовенству »патріотическую дѣятельность ксендзовъ маріявитовъ а никакъ не имѣлъ на мысли насажденія религіознаго маріявитизма на Галицкой Руси«.

Ми може не дізнали би ся правди, якби в таборі Москвичів не настав розлом. Однак в наслідок боротьби між двома фракциями Москвичів, появила ся в »Галичанинѣ« (ч. 256) статя »Въ защитѣ нашего духовенства«, в якій зазначено, що „Прикарпатская Русь“ минула ся з правдою, бо др. Роман Алексевич кинув дійсно на „собраніи“ погрозу сьвященикам: „Если не будете съ нами, если не пойдете съ народомъ, то мы устроимъ маріавитскую церковъ“. Редакция „Галичанина“ старає ся вправдї приписати сю погрозу »вспыльчивому темпераменту« бесїдника, в якого »спокойныя, строго логическія и разсудительныя рѣчи не по нутру, не въ нравѣ и расположеніи«, то однак можна на певно твердити, що др. Алексевич висказав лише те, що мали на думцї инші його товариші і приклонники, та що справу пропаґанди маріявітизму на галицкій Руси в таборі Москвичів тайком обговорювано. Инакше не вказувано би на депутата о. Маркова, як на сторонника і речника „маріявитской секты“. »Галичанинъ« додає, що іменем фракциї »стариковъ« заявив против енунциациї« д-ра Алексевича протест о. Йона Пелехатий з Нуща і що против „нелѣпыхъ угрозъ“ косівского адвоката не запротестував нїхто з членів „новаго правленія“ (о. Винницкий і Мащак). Дивні претенсиї від людий, яким не соромно засїдати біля „Белерофонта“...

Чи обгорнювали вже москвичі, хто має стати владикою маріявітів? — не знаємо. Вибір готов упасти на депутата о. Маркова, о скілько „звірское отношеніе“ не буде єму в осягненю сего достоїньства перепоною.. Так виглядають найблизші сторонники Дудикевича, яких ще недавно називано в польскій пресї „poczciwymi Starorusinami“.

Допись з над Днїстра.

(Москвофільство сьвящеників і клевети „Галичанина“ на сьвящеників Українців)

Відносини, які витворились в новійших часах в нашім народї а особливо в єго поглядах на справи св. церкви, є вельми цікаві. Простолюдин, котрий не має пересїчного понятя о церкві православній, стремить до неї. І дивне диво, — проводирі сьвященики є католики і мають особлившу любов у своїх парохиян, тай присягу колись складали на вірність св. церкви католицкій, а не могуть, чи не хочуть спинити того руху. І тим оно дивнійше, що змаганє до православія там сильнійше, де є сьвященик москвофіл. Де коріня зла глядїти, чи в темних парохіянах, чи в самих парохах? Думаю, що в послїдних. Бо, коли се правда, що істинно русскі сьвященики є вельми люблені своїми парохіянами, о чім так часто трублять аж до пересади істинно русскі часописи, то тим самим кидають на тих самих сьвящеників темну тїнь. Новий напрям: один цар і одна віра так вибуяв, що зовсім явно підкопує повагу св. церкви католицкої.

Взяти от хочби подорож ґр. Бобріньского,

О. Віктор Катрайн.

Від атеїзму — до анархізму.

Поучний образок з унїверситетского житя теперішности.

Переложив
о. І. Плавюк.

(Дальше).

IV.

Не було вже жадного сумніву. Єго професори в Берлїнї уважали то безумною байкою, що у него було найсьвятійшим переконанєм. Навіть віру в Бога і безсмертність душі уважали обманом і безглуздєм.

Не можна сего висказати, як сильно захитало се віру Альфреда. Сумніви звалили ся на него з усїх сторін. Особливо вельми захитало єго запевнюванє, яке нераз чув: чуда, що на них опирають ся надприродні релїґії і християньство, стоять в дуже різкій суперечности з науками. Раз чув, що чуда нарушують принцип причиновости і утрудняють поступ науки. „Впрочім, мої панове, додав знаменно професор, нинї не вірить в чуда ніякий розумний чоловік!“ А другий сказав раз слухачам: „Вообраценє личного Бога полягає на антропоморфізмі; оно єсть не лише зовсім перестаріле, але прямо не устоїть ся супроти дослїдів новітної науки“.

Знов иншим разом оден глузував собі з катедри: „Ще нїхто не вернув з гробу і нїколи нїхто відси не верне. Всї воображеня будучого житя се фантасмаґориї“.

Иншим разом сказав котрийсь: „З нїчого є нїчо; сего кріпко придержуйте ся, а стане вам ясно, що понятє сотвореня з нїчого — се недорічність“.

Раз якось говорив оден професор про релїґію дуже поучно і гарно. Він сказав: Нїколи суспільність не обійде ся без релїґії“. Альфред утїшив ся вже, що стрінув защитника релїґії. Але радість не тривала довго, бо зараз сей професор додав: однак треба обзнакомити ся з розумінєм релїґії. Релїґія не полягає на тім, щоби ми вообразили собі якесь надприродне, надземське єство і протиставили собі як щось чужого. З таким наївним воображенєм, як се буває у народа, не має наука нічо спільного. Правдива релїґія не потребує ніяких доґм. Нї, мої панове, взнесїм ся до гідній шої, нашим новітним, поступовим поглядам більше відповідної релїґії. Всюди перед нами розкриває ся вселенна яко щось безмірного, недослїдного. А дослїд веде нас до крайного берега безмірної, недослїдної вселенної. Чувство почести для сеї безмірности, з якої виплипає наше житє, і вливає ся в него, се основа правдивої релїґії, се сама релїґія.

Ясна річ, що професор був пантеїстом, а не християнином.

А всї ті і тим подібні запевненя висказувано з такою певностию і переконанєм, що они заздалегідь усували всякий сумнів. Не дивно отже, що з огляду на се конечне довіре, яке Альфред покладав на любов правди і основне образованє своїх професорів, дотеперішна єго релїґійна віра почала колибати ся і вже по першім півріччю місце дотеперішнього переконаня заняв загальний сумнів.

Наколи би був послухав осторогу своєї матери і не занехував звертати ся до Бога в покірній молитві, та мав би був щирих і досьвідних приятелїв і дорадників то був би усунув сумніви. Але через свою легкодушність забув дуже скоро на молитву. Скоро знайшли ся і приятелї, але не такі, що радою і підпорою напровадили би єго на добру дорогу, лише легкодушні гуляки, що намагали ся єго втягнути в дике студентске житє.

До них належали передовсїм два студенти, що так як Альфред студиювали або мали студиювати фільософію і природничі науки, єго деколи відвідували і забирали на прохід або до кнайп. Оба були трохи старші від Альфреда і вже на кількох нїмецких унїверситетах »бумлювали«, як говорить ся студентским висловом. Оден, Кароль, легкодух з Гамбурґа, походив з заможної родини, наука була для него найбільшим тягаром, за те тим більше пересиджував по кнайпах і роздумував над галабурдами. До Гамбурґця достроїв ся майже добродушний Саксонець, що лише любував ся в пиві. Сей звав ся Франц і учив ся вже в Липску і в Празї, і коротко в Мінстер, в Вестфалії.

его візиту на селї католицкому сьвященикови се таке знаменне, що само за себе говорить, коли зважити на се, що „істинно русский" ґр. Бобріньский сеж першого сорта ворог католицтва. Але є своя цїль скріпити на дусї, вказати дорогу, щоби не конче ревнували о католицизм, котрий є так само сепаратистичний, як і україньство. Одно і друге треба поборювати, проти україньства виступити в обоaccess of католицкої церкви, як се потрафить і Курилович. А за него в Петербурзї скаже Ґлєбовіцкий, що в прикарпатскій стороні всї без виїмку глядять на справу церкви так, як в Петербурзї. Бо Ґлєбовіцкий сьвітский чоловік, независимий від єрархії. А тимчасом послухай проповіди сьвященика русофіла, кілько там правдиво перекручених слів нїби то російских. Мужик їх слухає тай виїшов з церкви, не може і надивуватись, звідки у его пароха така мудрість.

Бо звичайно мужик вважає то мудре, чого зовсїм не розуміє. Аж в Перемишлї вийшов указ заборони уживати сего языка. Кілько піни виляли дописувателї о тім указї. Звідки се вийшло — без сумнїву від правдиво католицких (!) сьвящеників. Але справа о. Топольницкого всїх заворушила. Декан враз з Преосьвященним вігнали до гробу. Десь якийсь тоаст, якась печать церковна в російскім языцї — все то була причина смерти патріота. Читаємо тай не хоче ся вірити, щось вичитав се в часописи. Але я наведу такий епізод. Був собі Українець сотрудник, тай справив фонетичну печать до уряду парохіяльного. Але, бачте, декан твердий назвав се масонерию. Той сотрудник хвалити Бога здоровенький, жиє нинї вже на парохії. А другий сотрудник так само зробив, — прибив печать на урядовім актї — а декан твердий відкинув під позором, мовляв, заливає. А сотрудник дві печатки прибив і декана вдоволив. Ну хвалити Бога, сотрудник жиє, тай до того посїдає сотрудництво одно може з найгірших. Або було таке: приходить сотрудник в село тверде, є там празник а на празнику підхмелений сват приступає і каже: „Ви Українець, ви при виборах з панами тримаєте". Очевидно, що се була інформация сьвященика дана темному мужикови. Але приходить соборчик, сотрудник Українець наводить сей случай, покликує ся на учителя, котрий відвернув палицю свата, котрою хотів ударити сьвященика, а відтак вказує на підкопуванє повaги сьвященства.

Ну і щож почув від твердого декана: „Се не правда". Таких і тим подібних епізодів є багато і я би тих не наводив, колиб „Галичанин" сам майже не просив о них. Але не бракне й гомеричних подій. Ось читав я недавно, що десь там обходжено чи заложено „Крещенє Руси" а твердий отець мав слово. Що се за цїль. Або Русь не крещена, або зле крещена і то треба не впрост бодай мужикови показати. Десь знов попечитель Алєксєвич хоче закладати секту маріявитів. Ну, чекаємо тепер грімких протестів з сторони сьвященьства з того табору, бо лишень она компетентні протестувати. А католицка польонія аж руки затирає з радости, що вдалось ввести роздор до церкви. Тай в нагороду чесних отців надїляє масними парафіями. Ну гаразд, але на мій погляд Преосьвященні Епископи добре зробили, що на разї не предпринимали нїяких змагань. Бо акция булаб викликала сильну реакцию. А впрочім колиб і видали „Посланіє", то вплив залежав би від відчитуючого. А відчитуючі таки більше русофілів. Я думаю, що тут треба передовсїм зробити ревізию церковних книг, бо досьвід вказує, що пропаганда православія опирає свої твердженя на книгах церковних.

А вкінци коротенький запит до „Галичанина". Часто твердить ся, що Українцї є фаворизовані в обсаджуваню парохій. Тимчасом шематизм, що є зеркалом матеріяльного биту сьвященьства, вказує, що на разї найлучші парохії враз з відзначеними посїдають тверді. А вже верхом підлости назву допись „Галичанина" в дня 1. грудня 1909: „Многи изъ украинцовъ радикальны, что не смущають ся послѣ обильного завтрака приступать къ безкровному жертвоприношенію?" Коротко і ясно: многі з Українцїв се радикали, що важуть ся по обильнім снїданю приступати до св. Служби Божої!

Чесний дописуватель, жерело правдомовности, повинен був навести імя того ремісника, бо чей такого ремісника нїхто з чесних людий не може брати в оборону. Але сего не зробив чесний дописуватель, здаєсь, сьвященик! Против таких злобних клевет повинні всї запротестувати, бо инна річ політичні переконаня а що инше переконаня Божі.

Впрочім тими дописями „Галичанин" кидає на своїх обномишлеників темну тїнь.

Заболотний.

Замітка від редакциї. Коли посол Курилович нападає прилюдно наших Владик в держ. радї, що не хотять принимати москвичів до семінарії духовної, або відказують їм ординациї, то нехай не глядить вини між Владиками, але в своїм найблизшім окруженю, де укінчені питомцї виголошували прилюдно обвдинительні політичні промови і їздили яко паломники до Почаєва в цїлях православної пропаґанди. Такі питомцї не можуть бути рускокатолицкими сьвящениками, хиба фарисеями! Коли посол Курилович забув про се, то можемо єму пригадати назвиска. — *Ред. Рус.*

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Парляментарні сторонництва утомлені ненастанними переговорами, забажали очевидно кількадневного відпочинку, а в дїйсности свобідної хвилї до переговорів, бо по короткім суботнім засїданю назначено слїдуюче засїданє на четвер, хоч тепер кожда днина вельми дорога. З заяв видаваних про сї переговори з нїмецкого і ческого боку відносимо враженє, начеб тут сторонництвам розходило ся о усталенє одвічальности на случай парляментарного безробітя, яко справедешню роботу.

З ческого табору віє подувом великої зневіри, хоч они зазначують, що допускають до першого читаня бужд. провізориї і вказують на се, що з свого боку зробили все, що могли в сїй справі. Нїмцї знов виявляють доволї рожеві погляди, але з їх кождого слова видно, що они инакше бажають розуміти заяву Слав. Єдности, як она була подумала.

Особливо з парляментарного обіду у посла Кіярого виводять вельми рожеві надії. Звіщають, що на сім обідї обговорювано вже цїлу проґраму законодатної роботи на цїлий рік, а се є властиво проґрама уложена між п. Кіярим а бар. Бінертом. Із сего можна би висновувати, що провідники сторонництв бажають згоди, але питанє, чи загал послів рівнож на се годить ся.

Deutsch nation. Corresp. звіщає, що виконний видїл нїмецких сторонництв занимав ся заявою Слав. Єдности і зазначив з огляду, що заява Слав. Єдности зближає ся до становища виконного комітету нїмецкого визволенєм буджету від обструкциї, можна сподївати ся, що буджет буде ухвалений без перепон.

Що до переговорів о проґраму роботи порозуміє ся комітет вільнодумних нїмец. сторонництв з христ. суспільниками і з бар. Бінертом, а відтак можна буде розпочати переправи. Відтак отже провідники нїмецкі переговорювали з пол. колом і з бар. Бінертом.

Ческі дневники оцїнюють положенє з великою зневірою. Narod. Listy зазначують, що Слав. Єднота визволила бужд. провізорию з обструкциї, щоби не стягнути на себе докору затарасовуваня дневного порядку. Тепер нїхто не може чіпати ся сего викруту, а рішенє Слав Єдности дає пол колу нагоду до заяви про потребу зміни системи правительственної. Польске коло взяло на себе великий тягар, котрий ще збільшає ся заявою Слав. Єдноти, по котрій вже нема перепони до нарад буджетових і одвічальність не спадає тепер на Єдноту. Дальше уложенє відносин в держ. радї зависиме вже від инших чинників, нехай отже они займуть становище супроти Слав. Єдноти.

Corresp. Zentrum запевняє, що положенє не тілько не поправило ся, але погіршило ся передовсїм наслїдком ріжниць в поглядах посеред самої Слав. Єдноти, а також задля суперечностий між Єднотою і Нїмцями. В Слав. Єдноті др. Крамарж бажав би накинути урядничий кабінет на один рік. Се викликало в Єднотї велике роздратованє. Також др. Странский промовляє за урядничим кабінетом, але сталим. Оби-

---

Але нашому Альфредови треба вчислити се яко заслугу, що він держав ся осторонь всяких неморальних струй, якими збещещали его товариші свою молодість. Дїяльним забороном для него була для него велика жадоба знаня, яка его одушевляла і спричинила, що він мимо приман своїх приятелїв ходив досить правильно на виклади.

А тепер, коли сумнїви що до віри з усїх сторін напирали, студиював він більше, як передше. Деколи працював і читав навіть до пізна в ночи. Однак се було на его шкоду. Як раз студиював він найріжнороднїйші дїла тих учених, які найбільше захвалювано на викладах, а се очивидно були люди, що нарівні з професорами були атеїстами. Нїколи не чув про дїла з позитивно христіяньского або католицкого становища. Такі дїла промовчувано умисно на викладах, або збувано кількома згірдними, обидливими замітками, як „схолястична погань", або „перестарілий погляд на сьвіт".

Чи диво, що Альфред, який в ґімназиї дістав лише недостаточне образованє релїґійне, і не мав вступного фільософічного образованя, почав небавом наслїдком сумнївів і питань хитати ся як тростина то в сей, то в той бік і наостанку сумнївав ся о всїм?

Небавом щезла і его первісна веселість. Він бачив, що віра пропала і єму здавало ся, що разом з нею уступало з его серця щастє житя. Єго обняв важкий смуток, якому улягав деколи цїлими годинами в самотній комнатї. І тим більше ставав неспокійний і нещасливий, чим більше віддавав ся мудрованю і сумнївам.

V.

Раз якось сидїв Альфред задуманий в своїй комнатї, коли до него прийшли оба приятелї Кароль і Франц, щоби запросити его на прогульку в околицї Берлїна.

Нинї не можу пійти, сказав Альфред.

А чому? спитав Кароль?

Альфред: Бо не можу.

Кароль: Що з тобою стало ся? Ти від якогось часу дуже змінив ся. Ти все чогось задуманий і сумний. Не будь півголовком. Ходи з нами, лиши свої сумні гадки. Хочемо добре забавити ся нинї пополуднї. Ходи!

Альфред: Не можу. Менї нинї не до забави. Моє серце переповнене.

О, а то що такого? питав Кароль?

І Альфред утїшив ся, що мав нагоду раз щиро виговорити ся з того, що его давило. Він сказав: Тепер до всього признам ся. Я прийшов сюди до Берлїна яко віруючий христіянин і сподївав ся, що знайду тут віруючих професорів. Але з того, що я чув, переконав ся, що анї оден з них не є віруючий христіянин. Їх поведенє і всьо, що говорили проти віри в Бога і чуда, до глубини порушило мою віру. Від тижнїв переживаю душевну внутрішну борбу, яка забирає менї весь спокій і радість. Я тепер роздумую над тим, чи я не повинен би записати ся на инший нїмецкий унїверситет, де викладають христіяньскі професори.

На сї слова засьміяв ся Кароль голосно. Що? На инших нїмецких унїверситетах хочеш шукати христіяньских професорів? Що правда, не зле! О скілько маєш на думцї фільософічні факультети, то можеш окалїчіти, ходячи по цїлій Нїмеччинї, поки знайдеш тут або там христіяньского професора. Христіяньскі професори на сих факультетах, се рідша річ, як білі круки.

Не можу в се вірити, сказав Альфред.

А мимо того се правда, що тобі кажу. Берлїн, се третий унїверситет, на який ходжу і скажу тобі: Берлїн не є анї на волосок лїпший нї гірший від инших нїмецких унїверситетів.

Се обжалованє, якого не можеш доказати, сказав Альфред.

Так? Обжалованє? Чи ти не знаєш, що нїмецка наука уважає се собі за честь, що вже перейшла до дневного порядку над христіяньством і вірою в Бога! Обжалованє! Ти виглядаєш на наївного. Я знаю, що ти поглядаєш на всьо з застарілого становища віри. Скинь вже раз дитячі черевички. Я признаю ся щиро, що я вже давно погодив ся з наукою і вирік ся старих забобонів. Кріпко стряси з себе кайдани віри, що кують духа, а тодї будеш вільний, сам так зробиш, що схочеш.

(Дальше буде.)

два сї посли бажають усунути мінїстрів земляків, до котрих також Нїмцї втратили довірє. Нїмцї бажають перевести обнову кабінету аж по ухваленю буджету, а тодї хотять мати мінїстерство позапарляментарне. Поляки не заявляють ся анї за одним анї за другим.

Перше читанє буджету вже почало ся в пятницю і Słowo polskie співає похвальні гимни д-рови Ґломбіньскому, що чудотворною своєю силою привів парлямент до житя, однак мимо того панує переконанє, що трудности по першім читаню ще збільшать ся, бо дороги виходу не видно і тому відрочено засїданє до четверга.

Христ. сусп. Corr. Austria називає положенє вельми критичним.

Заграниця.

День, в котрім анґлїйска висша палата відкинула незвичайною більшостию буджет, буде в історії конституциї подією о вельми досяглім значіню. І колиб справдило ся, що сим поступом викопали собі льорди власноручно гріб (є оно вельми правдоподібне, а анґлїйскі дневники подають вже статї п. з. „Самовбійство висшої палати“), то крім „Magna charta“ з 1215 року ледво чи можнаб найти в цїлій анґлїйскій історії більше достопамятну подію, як ося з 30 листопада 1909 — початок і конець висшої палати. Єствує она протягом шести столїть, але з кождим роком тратила она на значіню в міру сего, як Анґлїя, що мимо всего свого поступу на поли технїки і спорту в основі остала консервативною, щораз то більше демократизувала ся. Заге здобувала собі щораз то більший вплив низша палата. В єї історії можна добачити більше, як протягом двох столїть слїдуюче все повертаюче явище: змаганя парляменту, що вийшов із загального права голосованя, до щораз більшої самостійности і независимости в виконуваню правительственної власти і законодатних прав. Важним здобутком низшої палати, яка стреміла все до самостійної контролї фінансів, коли осягнено се, що льорди могли фінансовий закон ухвалений низшою палатою, або в цїлости приняти, або в цїлости відкинути, але не могли робити в нїм нїяких поправок. Тепер виступлено й проти признаня сего права висшій палатї.

Заповідию боротьби між обома палатами був двобій при помочи бесїд 6. XI. с. р. між льордом Balfour-ом а президентом мінїстрів Asquith-ом в низшій палатї. Останний заявив рішучо, що буджет буде ухвалений значною більшостию зі сторони одинокої інстанциї в краю яка управнена на основі конституциї займати ся управильненєм краєвих фінансів. Був се визов, звернений в сторону льордів. І справдї принято в низшій палатї буджет 379 голосами проти 149. Здавало ся, що вплине оно на льордів, але показалось, що висша палата хоче зберечи супроти лїберального правительства своє свобідне і независле становище. Великою більшостию відкинула она правительственну предлогу, названу льондоньским виборчим законом. Дня 22. XI. с. р. вніс знов льорд Lansdowne свою звісну заяву. Після неї висша палата не вважає себе управненою, давати дозвіл на принятє радикальних податкових предлог, доки та не предложить ся до осуду цїлому краєви. Иншими словами: висша палата бажає своїм спротивленєм довести до розвязаня парляменту і нових виборів. Льорд Landsdowne взивав пірів, щоби не завели надїй тих, які глядять на них, яко на оборонцїв свого найбільшого конституцийного права, виступаючи в сей спосіб яко оборонець історичної парляментарної традициї. Але й великий льорд канцлєр Lloyd Georges покликував ся на неї і заявляв, що відкиненє буджету булоб нарушенєм прав корони і низшої палати, що льорди хотять звалити конституцию, якої завидує Анґлїї цїлий сьвіт, а бажають здобути собі такі права, що низша палата і правительство булиб віддані на їх ласку. Предлога Lansdowne-а є кроком до конституцийної революциї. Мимо сего, як вже видно, відкинули льорди буджет 350 голосами проти 75. Ті останні члени палати льордів рішили виступити з висшої палати аж до хвилї, коли конституцийний лад буде приверненний. Президент мінїстрів Asquith назвав в низшій палатї поступок льордів подоптанєм конституциї і узурпациєю. Рішенє справи лежить тепер в руках короля, який відбув коронну раду. Імовірно парлямент буде розвязаний і наступлять нові вибори.

З азийского сходу надходять для Росиї вельми непокоячі вісти, підчас коли Ізвольский, ставши на котурнах, старає ся в ріжні способи доскулити Австриї. Петербурскі дневники доносять що Япанїя розпочала на великі розміри военні приготовленя. Мінїстер фінансів Коковцев, який повернув зі східної Азиї, відніс вражінє що Япанцї справдї лагодять ся до війни з Росиєю, та що до неї мусить прийти неминучо. Про военні пляни Япанїї можна вносити з єї великаньских видатків, виложених в дуже короткім часї на збудованє нових укріплень і нових стратеґічних зелїзничих лїній. В Манджуриї, надамурскім краю і східнім Сибірі увивають ся тисячі япаньских шпіґунів. Япаньскі купцї лїквідують свої інтереси і вертають домів, а хіньскі капіталїсти мали казати, що Япанїя бажає затягнути в Хінах позичку на ½ мілїярда рублїв. Також в Фінляндиї вештають ся Япанцї, які мають приготовити там на випадок війни загальне повстанє проти росийского самодержавя.

Росийскі офіцияльні круги заперечують вправдї тим вістям, але так само безжурними були они перед вибухом попередної япаньско-росийскої війни. Подають они, що Япанїя має лише на цїли забезпеченє на азийскім Сходї дотеперішного свого стану посїданя. Мовлять рівнож про тайні переговори з Япанією, подаючи що вислїдом їх буде „важний міжнародний акт“ Також з япаньскої сторони заперечують всякі поголоски про всякі кроки. Одначе в дійсности сї поголоски мають всї признаки правдоподібности. Росийский ґенерал-ґубернатор прибережної области вислав до Петербурга цїлий ряд непокоячих звітів і домагає ся мілїонових сум на роботи около укріплень.

Державна рада.

В пятницю дня 3. грудня розпочала ся розправа над бюдж. провізориєю (перше читанє).

Перший промовляв ческ. соц. Сокуп, порівнуючи теперішню систему правит. з часами мінїстерства Баха, але заявив, що мимо того побіда демократиї є певна.

Пос. Фінк (христ, сусп.) вказує на конечну потребу законодатної роботи для поправи положеня широких верств народних і поправи на поли господарства.

П. Фресль (ческ.рад.) жалував ся на ґерманїзацийну систему в Чехах. — Нараду перервано.

Відтак приступлено до вибору комісий. До комісиї про народо-господарскі взаємини з Угорщиною вибрано з Русинів п. Цеглиньского і К. Левицкого. До націон. комісиї: Евг. Левицкого і Василька.

П. Романчук поновив внесенє на побільшенє числа віцепрезидентів на 7, щоби міг війти також й Русин.

В суботу д. 4. ведено дальше розправу над бюдж. провізориєю.

Др. Лягінїя (Хорват), притикував адмінїстрацию, що многі урядники не уміють по хорватски і по славіньски і вказував на те, що в Австриї не може панувати верховлада Нїмцїв над Славянами.

П. Дашиньский (соц.) закинув кабінетови нещирість в поступованю. Бар. Бінерт вихвалював бюрократию, а тим часом панує в нїй корупция, на що наводить докази. Австрийске правительство є експозитурою Берлїна. То, що робили буржуазийні і національні сторонництва в парляментї в останних роках для справи національної, подобає більше на дім божевільних. Нїмцї бажають § 14, отже держ. рада не повинна понижити ся до ролї упослїджених підданих.

Пос. др. Олесницкий висловив, що надїї покладані на народний парлямент не здійснили ся, бо він не має впливу а правительство єго не легковажить і занимає ся лише нїмецко-ческою справою, не дбаючи про питанє руско-польске в Галичинї. Тут є такі відносини, що можна сумнївати ся, чи Галичина ще належить до Австриї, бо Поляки намагають ся Русинів знищити. Галичина се держава в державі, а Русини мають вражінє, що они є польскими підданими а не австрийскими. Бесїдник виступає рішучо проти lex Sala і розширеню автономії краєвої а заявляє ся за автономією народностий. Оправдує руску обструкцию в соймі галицкім і заявляє, що руска справа повинна бути управильнена разом з иншими народами в Австриї, инакше не буде спокою анї в краю анї в соймі. Кінчить заявою, що Русини не мають довіря до правительства і будуть голосувати проти буджету.

По тім замкнено засїданє й визначено слїдуюче засїданє на четвер д. 9. грудня.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Екатерини; римо-кат.: Амврозия. — В середу: руско-кат.: Климентия; римо-кат.: *Непор. Зач. Пр. Діви М.*

— **Ексц. Митрополит ґр. Шептицкий** перебуває від двох тижнїв в Римі. Дня 27. м. м. був у Сьв. Отця на цїлогодиннім послуханю. Ексц. Митрополит виїздить з Риму завтрішного дня.

— **Як наш цїсар** мимо 80-го року свого житя а 62-го року володарства ревно і пильно занимає ся державними справами, сьвідчить се, що н. пр. дня 3. грудня, як звіщають віденьскі часописи, приїхав ½8 вранцї з Шенбруну до бурґу і ще перед починов військової наради приняв на послуханю архікн. Франца Фердинанда. О 10-ій годинї почала ся військова рада в цїсарскім кабінетї і тривала до ¾1-ої. Зараз по ¾2-ої явив ся у цїсаря, ґр. Юлїй Андраші, мінїстер внутр. справ і був ¾ год. на послуханю. Безпосередньо по нїм прибув ґр. Еренталь о ¾3 і був майже 1½ години на послуханю. О ½6-ої, о цїлу годину пізнїйше, як звичайно, відїхав цїсар до Шенбруну.

— **На памятник Шевченка в Київі** зложено до каси управи полтавского ґубернского земства протягом останних двох тижнїв 775 карб. 66 коп. Всього зібрано там 21.942 карб. 84 коп.

— **Приватна руска учит. дївоча семінария в Станїславові.** Мінїстер просьвіти рескриптом з дня 30. жовтня с. р. ч. 40.102. удїлив Інститутови СС Василиянок „Мария“ в Станїславові дозволу на отворенє приватної учительскої семінариї дївочої з рускою викладною мовою в Станїславові. Тим самим рескриптом дозволив мінїстер, щоби управу тої семінариї обняв п. Михайло Вашкевич, професор І. польскої ґімназиї в Станїславові.

— **Запомоги з фонду о. А. Бончевского.** На засїданю видїлу Наук. Тов-а ім. Шевченка, що відбуло ся дня 1. грудня, полагодив видїл справу зворотних запомог з фонду о. А. Бончевского. З уваги на дуже велике число кандидатів (по шість на одну підмогу) і то крайно бідних, видїл подїлив запомоги на менші квоти і тим способом прийшов хоч трохи в поміч численним кандидатам. Признано підмоги отсим студентам: 1) Іванови Мандюкови, студ. IV. р. фільософії у Відни, 150 К, 2) Володимирови Саєвичови, студ. IV. р. прав у Львові, 150 К, 3) Володимирови Манулякови, студ. IV. р. філь. у Львові, 100 К, 4) Миколї Ключникови, студ. II. р. філь. у Львові, 100 К, 5) Омелянови Бурдї, студ. II. р. прав у Львові, 100 К і 6) Савцї Никифорякови, студ. I. р. філь. у Львові, 100 К.

— **Аматорский кружок** бурси Руского Товариства педаґоґічного виставив в суботу 4. с. м. драму М. Кропивницкого п. з. „Дай серцю волю, заведе в неволю“ доволї удачно. Публика заповнила салю справдї „по береги“, як ще нїколи в бурсї не бувало, та мабуть і датків на потреби бурси вплинуло більше, нїж иншими разами. Аматори бурсаки як в мужеских так в жіночих ролях вивязались зі своїх задач (лиш з малими виїмками) дуже добре а роля Микити випала вповнї артистично, так, що хиба ще небіщик Стечиньский віддавав її лїпше. Загалом бурсаки своєю інтелїґенциєю перевисшають многих львівских аматорів і тому — річ природна-аматорскі вистави є і будуть все лїпші від других. Бажалось би отже дуже, щоби львівска інтелїґентна громада не пропускала анї одної аматорскої вистави в україньскій бурсї, та щоби своїми щедрими датками нагороджувала совісну гру бурсаків і підпомогала бурсу у єї фінансових клопотах. Бажатиб також, щоби наші бурсаки-артисти подумали про уладженє артистичних втвдрівок в часї вакаций, та щоби таким чином причинились до осьвідомлюваня народа і придбали деякий гріш на сплату довгів бурси. — *Василь Равлюк.*

— **В академії ветеринариї у Львові** записало ся в сїм півроцї: на I. рік 27 слухачів, на II. рік 35, на III. рік, 31, а на IV рік 19 слухачів. Разом всїх є 112 слухачів. Між ними є: 68 Поляків (6 мойсеєвого іспов.), 17 Чехів, 15 Русинів 6 жидівскої народности, 5 Хорватів і 1 Болгарин. Шкода, що на ветеренарию вписує ся так мало Русинів, бож ветеринарі стоять материяльно нераз лїпше чим лїкарі або урядники.

— **З Тернополя.** Головою тернопільского „Бояна“ вибрано п. Ізидора Мидловского, містоголовою п. Марию Солтисову, діріґентом п. Ом. Терлецкого, а заступ. діріґента п. Івана Левицкого.

— **Росия перед війною?** Одна з краківских часописий доносить з Варшави, що урядники в тих ґуберніях, що межують з Галичиною, дістали окружник з запитанєм, до якої ґуберніі хотїли би перенести ся на випадок війни. Не можна би переселяти ся до Польского королївства та до ґуберній волиньскої і подільскої. Переселяючому ся урядникови буде вільно взяти безплатно з собою найблизшу родину і 20 пудів клунків. Хто рішив би ся на переселенє, мусить бути приготований, щоби до 24 годин від оголошеня міг виїхати на місце призначеня.

— **Клопоти д-ра Кука.** Др. Кук зазнає тепер більше клопотів, чим їх мав у своїй підбігуновій подорожи. З Парижа доносять, що др. Кук приїде небавком з Америки до Шербурґа, а звідтам до Копенгаґи, щоби предложити тамошним ученим дальші докази свого побуту на північнім бігуні. Він покидає Америку також тому, що боїть ся о своє житє. Недавно хотів др. Кук обезпечити ся в двох американьских товариствах на 80.000 долярів, але обезпеченя не принято, бо аґенти сих товариств розвідали ся, що на д-ра Кука плянує ся замах.

— **Замах на офіцирів ґенер. штабу.** Слїдство проти Гофріхтера чим раз більше відвертає від него підозріне замаху на житє 10 офіцирів ґенер. штабу. Переслухано всїх офіцирских слуг 14. п. піх., а дроґуерист Ріцґебер в Лїнцу не пізнав між ними того, що приходив куповати циянкалї. Навіть дивізонїр Вайґль заявив, що не вірить в вину Гофріхтера. Нинї починає ся у Віднї переслухуванє Гофріхтера, але що судове поступованє у війску є тайне, проте поминувши хід слїдства ширші круги не будуть могли знати про хід розправи, а дізнають ся аж про сам вирок.

— **Отроєнє карбольом.** Дня 25. листопада підчас виборів до ради громадскої в Яричеві новім зайшов один з виборцїв, іменем Андрій Козачок, до бічної комнати в громадскім будинку, служачій на склад всїлякого ломотя, а розглядаючись по кутах тої комнати, витягнув з поза печи фляшку. Повюхавши єї, випив значну часть плину, який в нїй знаходив ся, а котрий, як показало ся, був згущеним квасом карболевим. Крикнувши як не своїм голосом впав Козачок нежиївий на землю, а всяка поміч показала ся безуспішна. Припускають, що Козачок мусїв бути пяний, коли нюхаючи плин у фляшці не розпізнав, що то карболь.

— **Хосен зі всього.** По більших нїмецких містах є так звані Brockenhaus-и, в яких продають старі річи всякого рода, даровані ріжними людьми. Дохід з продажи переходить на добродійні цїли. Продажию займають ся панї безплатно. Навіть малі Brockenhaus-и приносять річно по кілька тисяч корон доходу. За приміром Нїмцїв почали також у нас у Львові зберати деякі річи, як: цинфолїю, восковий папір, лупини з помаранч, марки, ґазети і т. п. Річи ті приймає „Сокільский Базар“ і передає Рускому Тов-у педаґоґічному, яке продає їх при більшій скількости. На провінциї могли би товариства також тим чином придбати деякий гріш, збираючи ті дрібницї, які звичайно марнують ся.

— **Переслїдуванє „Просьвіти“ в Одесї.** Одеский городоначальник заборонив »Просьвітї« продавати українські книжки.

— **Огонь.** Село Ваньовичі коло Самбора вигоріло онодї майже до тла.

Оповістки.

— **Загальні збори Товариства вакацийних осель** відбудуть ся дня 15. н. ст. грудня в середу о год. 5-ій по полудни в салї „Рускої Бесїди“. На случай недостачі вимаганого статутом числа членів, відбудуть ся в годину пізнїйше збори без огляду на число членів. — *Ольга Бачиньска* предсїдниця.

— **За упокій душі** бл. п. професора університету Ізидора Шараневича відправить ся в середу 8 грудня о год. пів до 9. рано поминальне Богослуженє в Успеньскій церкві у Львові.

— **В Раві рускій** відбуде ся дня 13. с. м. о 12. год. в салї „Нар. Дому“ повітовий зїзд відпоручників всїх громад равского повіта.

— **В Підгайцях** відбудуть ся І. заг. збори „Сільского Господаря“ дня 8. с м. о 10. год. а заг. збори філії „Просьвіти“ о 1. год. того самого дня.

— **З зелїзниць.** З приводу реконструкциї мосту на шляху Борислав-Дрогобич не буде курсувати дня 14. і 15. грудня с. р. поїзд мішаний ч. 1884, котрий відходить з Борислава о год. 2. міт. 25 а приходить до Дрогобича-Трускавця о год. 2. мін. 51.

— **З нотарияту.** Нотарем в Жабю став іменований Адам Важний.

Наука, штука і лїтература.

— **М. Коцюбиньский в перекладї на шведску мову.** У Штокгольмі вийшов томик оповідань М. Коцюбиньского в перекладї на шведску мову під заголовком „I vilt äktenskap“, 192 стор. З передмовою про М. Коцюбиньского перекладача професора Альфреда Єнсена. Книжка має дуже гарний вигляд і прикрашена оригінальною вінєткою артиста М. Жука.

— **Нове виданє „Наталки Полтавки“.** В Полтаві Г. Маркевич випустив нове виданє „Наталки Полтавки“ І. Котляревского зі споминами про сю пєсу І. Тобилевича, з портретом Котляревского і малюнками памятника єму та горелєфа на памятникови.

— **Нові переписні листки.** Тож же Маркевич випустив серию українських листків переписних, до якої увійшли потртети гетьманів: Б. Хмельницкого, Сагайдачного, Виговского, Мазепи, Дорошенка, Тетери, Полуботка, Скоропадского, Апостоля; письменників: Котляревского, Квітки, Шевченка, Кулїша, Стороженка, Глїбова. Окремими виданями вийшли знимки з памятника Котляревского і горелєфів до нього, будинка полтавскої ґубернскої земскої управи; три гравюри сепії з картин у будинку артиста С. Васильковского і картин в них, а також альбом памятників і праєвидів Полтави.

— **„Народ. Голос.“** Недавно ми доносили, що в Чернівцях зачне виходити нова часопись для хлїборобів. Перше число тої часописи тижневник п. н. „Народний Голос“ — як доносить „Буковина“ — вже появило ся, обнимає 32 сторони друку та окрашене ілюстрациями. Річна передплата виносить 4 К. Редакция містить ся при ул. Паньскій 33.

Телеґрами

з дня 6. грудня.

Відень. Віденьский дописуватель Lidov. Novin доносить, що підчас переговорів польского кола зі Слав. Єднотою розглядувано жадания Русинів, а се, що до іменованя Русина шефом секциї в міністерстві просьвіти і що до утвореня двох руских видїлів на львівскім університетї. Ті жаданя руских послів творили перешкоду при порозуміню межи Єднотою а польским колом.

Відень. Спільні делеґациї мають бути скликані на коротеньку сесию межи 27. а 29. с м.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 29. листопада до 5. грудня 1909:

	за 50 клґ.
Пшениця	12.75—13·00 К
Жито	9·50— 9·70 К
Ячмінь броварняний	7·35— 8·25 К
Ячмінь на пашу	7·10— 7·50 К
Овес	7·25— 7·50 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	10·00—13·00 К
Горох на пашу	9·00—10·00 К
Бобик	0·00— 0·00 К
Конюшина червона	68·00—80·00 К
Конюшина біла	65·00—85·00 К
Конюшина шведска	70·00—85·00 К
Тимотка	25·00—27·00 К
Ріпак зимовий	13·00—13·40 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль старий	00·00—80·00 К
Хміль новий	190·00—225·0 К

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.